Oponentský posudek na bakalářskou práci Michaely Kaiserové *Obraz svatého Václava v kronikách starší české literatury*

Již sám rozsah bakalářské práce a zejména množství textů, které si Michaela Kaiserová vybrala k interpretaci, svědčí o jejím velkém zaujetí zvoleným tématem. Zabývat se zpodobením svatého Václava ve středověké a raně novověké historiografii je nepochybně tématem náročným, zejména když si autorka bakalářské práce vybrala k interpretaci texty z úctyhodně velkého časového období, tj. od konce 10. století, resp. 12. století až do poloviny 18. století. Nadto si zvolila literární projevy, z nichž převážná většina nejpozději od 19. století získala pozici kanonického díla české literatury. To s sebou ovšem nese také požadavek vyrovnat se s dnes již velkou tradicí bádání. Ze seznamu sekundární literatury je však zřejmé, že autorka bakalářské práce s odbornou literaturou monografického charakteru skoro vůbec nepracovala. Základní přehledové příručky a kompendia, z nichž M. Kaiserová téměř výhradně vycházela, zde ale bohužel nejsou vždy dostatečnými pomocníky, neboť vzhledem k datu svého vydání nemohly vždy zohlednit nová čtení daných textů (např. Benešovu interpretaci Hájkovy kroniky jako díla humanistické historiografie). Je evidentní, že zvolené množství textů k interpretaci bylo až příliš ambiciózní a přesahovalo síly i možnosti autorky bakalářské práce. O tom svědčí již její úvodní představení vybraných textů (viz kapitolu 2), které je většinou velice stručné až kusé, např. charakteristika Paprockého *Diadochu* je dvouvětá (viz 2.7). Také seznam sekundární literatury je obdobně stručný a nadto neúplný, neboť v něm postrádáme např. *Lexikon české literatury*, o němž autorka jinak prohlašuje (viz s. 13, pozn. 8), že z něj vycházela.

V předložené bakalářské práci bohužel chybí metodologické ujasnění, M. Kaiserová nikde zvolenou metodu nereflektuje. Z celku práce je zřejmé, že k vybraným textům přistupuje jako k historickým pramenům, na jejichž základě se snaží vytvořit kompaktní obraz svatého Václava. Její práce s texty tedy de facto spočívá v evidenci motivů václavského narativu a konstatování jejich výskytu či absence v jednotlivých textech. V přístupu autorky se opakovaně dostává do popředí spíše snaha dopátrat se, jak tomu v případě Václavova života „skutečně“ bylo (viz s. 39, 44, 63–64), o jejím zájmu o „historického“ Václava ostatně svědčí i seznam sekundární literatury, v němž dominují tituly tohoto zaměření. Předložená bakalářská práce sice obsahuje též kapitolu o vývoji svatováclavského kultu v českém prostředí (kap. 4), má však v celku práce zcela okrajové postavení, nezná některé důležité tituly k dané problematice (např. práce A. Sticha a jeho žáků věnované svatováclavskému kultu v době barokní) a z textu je patrné neporozumění některým badatelským konceptům. M. Kaiserová se např. zmiňuje o konceptu „věčného panovníka“, ovšem nijak blíže ho nevysvětluje a ani její argumentace není příliš srozumitelná: vznik daného konceptu sice klade ve shodě s D. Třeštíkem do 12. století, argumentuje však citací z textu *Země dobrá, to jest země česká*, tedy textu z poloviny 18. století (s. 25). Přitom sledování podílu slovesnosti na utváření a proměnách knížete Václava jako českého patrona a věčného panovníka by bylo nepochybně tématem zajímavým, k němuž by mohla nabídnout metodologické inspirace soudobá bádání o kolektivní paměti a memorativní funkci literatury.

Zpodobení svatého Václava ve vybraných historiografických textech se snaží M. Kaiserová vymezovat především vůči legendistice, ovšem hledání diferencí mezi hagiografií a historiografií s václavskou tematikou je velice obtížné – obojí typy vycházejí z týchž inspiračních zdrojů, obojí chtějí představit svatého panovníka a/nebo českého patrona. Zohlednění této skutečnosti by umožnilo eliminovat též některé věcné chyby – např. jména Boleslavových družiníků uvádí již staroslověnský *Život svatého Václava*, ne teprve *Kronika t. ř. Dalimila* (s. 50). Sporným zůstává při zvoleném přístupu i zařazení Kristiánovy legendy mezi historiografická díla – M. Kaiserová se sice hlásí k Pekařovu označení Kristiánovy legendy jako „nejstarší české kroniky“ (s. 13), proklamativní přihlášení samo o sobě ovšem

nestačí. Obecně nutno připomenout, že pro analýzu textů o světcově životě je nezbytná dobrá znalost základních hagiografických topoi a schopnost dokázat identifikovat původ mnohých z nich v biblickém textu (ve václavských narativech to zdaleka není jen připodobňování boleslavské hostiny v předvečer Václavova zavraždění k poslední večeři Páně, jak upozorňuje autorka na s. 49). V práci se také setkáváme se směšováním mnišských a asketických rysů (s. 42), monastismus a askezi nelze vnímat jako synonyma.

V textu bakalářské práce se bohužel občas objevují nepřesné až zavádějící formulace typu „častým žánrem zůstávají [legendy] až přibližně do 14. století“ (s. 10; co tedy početná bohemikální legendistická produkce doložená od přelomu 16. a 17. století?) nebo „v 16. a 17. století zažil svatováclavský kult pokles významu, a to z důvodu rozkvětu protestantismu v českých zemích“ (s. 26; alespoň situace v českých zemích 17. století, kde od 20. let docházelo k legalizaci katolického monověří, by si zasloužila preciznější charakteristiku). Mnohé pasáže se bohužel, jak ostatně naznačují i výše uvedené citace, vyznačují stylistickou neobratností, např.: „Význam svatého Václava zajisté vzrostl díky obnově Pražského hradu společně se Svatováclavskou kaplí, kterou nařídil Vladislav Jagellonský.“ (s. 26); „Tělo bylo za velké slávy a přítomnosti divů pohřbeno v kostele svatého Jiří, jehož bazilika byla vysvěcena zástupcem biskupa Tutona.“ (s. 31). V textu se objevují věcné chyby (správná podoba jména předpokládaného autora spisu *Země dobrá, to jest země česká* je Josef Bonaventura Pitr, ne Pitera – s. 19, pozn. 25) a neznalost reálií, resp. užitých termínů (viz např. formulaci „připravoval obětní chléb, víno a hostie“ – s. 43).

Rozsah bakalářské práce Michaely Kaiserové nepochybně svědčí o autorčině snaze, výše uvedené připomínky však nasvědčují, že nebyla s to plně dostát předsevzatému úkolu. Při zohlednění obou těchto skutečností bakalářskou práci Michaely Kaiserové **doporučuji** k obhajobě, navrhuji ji však hodnotit pouze jako **dobrou**.

V Praze 28. května 2014 Mgr. Marie Škarpová, Ph.D.